

Бізнес під тиском валютних лімітів: чому обмеження НБУ залишаються головним бар'єром для інвесторів в Україну — Олександр Водовіз

Про основні бар'єри для припливу іноземних інвестицій в Україну та інструменти для залучення коштів в умовах війни розповів голова офісу генерального директора Групи Метінвест Олександр Водовіз на форумі про фінанси та інвестиції Forbes Money, що пройшов 30 травня в Києві.



Головна фінансова подія року зібрала понад 30 промовців — провідних економістів, інвесторів, представників уряду та бізнесу. На форумі обговорили макроекономічні прогнози для України на 2025–2026 роки, вплив глобальних подій — зокрема зміни влади в США, адаптацію українського бізнесу до нових умов, геоекономічні зміни на світових ринках та їхній вплив на Україну, а також інвестиційний клімат і перспективи залучення капіталу.

Олександр Водовіз долучився до панелі «Клімат має значення: діалог між бізнесом і державою». У дискусії також взяли участь голова Комітету ВР з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев, бізнес-омбудсмен Роман Вашук, заступник CEO з корпоративних зв'язків «Філіп Морріс Україна» та співголова комітету Американської торговельної палати в Україні Михайло Поляков і заступник голови правління, відповідальний за корпоративний бізнес Ощадбанку Юрій Каціон.

За словами голови офісу CEO Метінвесту, головна причина падіння інвестицій в Україну — повномасштабна війна. У 2024 році до країни надійшло \$3,3 млрд прямих іноземних інвестицій, з яких \$2,8 млрд — це реінвестиції й лише \$500–600 млн «чистих» інвестицій. Для порівняння: у 2021 році цей показник становив \$7,8 млрд.

«До війни великі компанії залучали кредити на сотні мільйонів чи навіть мільярди доларів. Зараз мова йде про пошук фінансування на рівні 5–10 млн євро. Обсяги залучення капіталу скоротилися в десятки разів. Українська економіка стикається з критичним дефіцитом інвестицій, без яких її стійкість під загрозою. А без стабільної економіки країна не зможе виграти війни. Це питання існування держави», — додав він.

На думку Олександра Водовіза навіть за таких умов можна знайти інструменти для залучення коштів. Наприклад, держава могла б запропонувати іноземним інвесторам, що не приходять в Україну через воєнні ризики, страхування інвестицій, бюджетні гарантії або ініціювати переговори між інвесторами та партнерами.

Ще один важливий інструмент — Ukraine Facility, що передбачає 50 млрд євро підтримки, з яких 8 млрд євро спрямовані на гарантії для залучення інвестицій у бізнес. «Проте зараз український бізнес здатен освоїти приблизно 50 млн євро. І жодну українську компанію не запросили до участі в цих програмах. Ми подаємо проекти, їзимо до Брюсселя, пояснюємо, чому це важливо для економіки. Проте держава

досі не використовує цього інструменту — хоча й тривають переговори з Мінекономіки, відомствами та посольствами. Чому так — незрозуміло», — сказав він.



За словами голови офісу CEO Метінвесту, один із головних чинників, що стримує залучення інвестицій в Україну, — це обмеження Нацбанку щодо виплат дивідендів та валютних операцій.

«Ми стикаємось із цим під час переговорів із міжнародними кредиторами. Наприклад, ми плануємо побудувати сонячну електростанцію потужністю 50 МВт на наших підприємствах і знайшли інституцію, готову надати фінансування. Проте на етапі обговорення фінансової моделі постає питання: «Ваш ліміт — 1 млн євро на місяць. Як ви збираєтеся повертати 50 мільйонів інвестицій?». За таких умов повернення коштів стає нереальним», — пояснив він.

Олександр Водовіз зазначив, що Нацбанк зберігає це обмеження, попри валютні резерви на рівні \$46–48 млрд. Для малого та середнього бізнесу ліміту в 1 млн євро на місяць може вистачити, але для великого бізнесу з кредитним портфелем у \$2,5 млрд — це надто жорстке обмеження, вважає він.

Під час дискусії голова Комітету ВР з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев підтвердив обґрунтованість такої позиції бізнесу.

«Валютні обмеження зараз зняти неможливо, адже платіжний баланс наш від'ємний. Але я згоден, що Національний банк може встановлювати ті чи інші валютні обмеження з запасом. І, можливо, підвищуючи ризик, наближати обмеження до потреб бізнесу. Ми його також до цього закликаємо, безперечно, не тиснучи на регулятора», — зауважив він.

Олександр Водовіз також наголосив, що в складних економічних умовах держава має вести збалансовану фінансову політику, щоб підтримати бізнес і залучити інвестиції.

«Що б хотілося порадити державі? Сьогодні ми спостерігаємо, як великий бізнес скорочується: закриваються заводи та підприємства — це відчувають усі. Так, важливо наповнювати бюджет, але не менш важливо — не перегнути палицю, щоб всі ті, хто в кінці року мають сплачувати податки, дожили до цього часу», — сказав голова офісу CEO Метінвесту.